Tržište državnih nabavki javna nabava

Andonovski, Anja

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:713014

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Stručni studij trgovina

Anja Andonovski

TRŽIŠTE DRŽAVNIH NABAVKI JAVNA NABAVA

Završni rad

Osijek, 2020.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Stručni studij Trgovina

Anja Andonovski

TRŽIŠTE DRŽAVNIH NABAVKI JAVNA NABAVA

Završni rad

Kolegij: **Nabavno poslovanje**

JMBAG:0010220636

e-mail: aandonovski@efos.hr

Mentor: doc. dr. sc. Aleksandar Erceg

Osijek, 2020.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

Professional trade study

Anja Andonovski

PUBLIC PROCUREMENT

Final paper

Osijek, 2020.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,

PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,

SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORUIMA

I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom Creative Commons Imenovanje — Nekomercijalno — Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Anja Andonovski
JMBAG: 0010220636

OIB: 16686061999

e-mail kontakt:andonovski.anja@gmail.com

Naziv studija: Stručni studij trgovina

Naslov rada: Zelena javna nabava

Mentor/mentorica rada: doc. dr. sc. Aleksandar Erceg

U Osijeku, 9. rujna 2019. godine

Potpis Andonovski A.

Tržište državnih nabavki javna nabava - Zelena javna nabava

SAŽETAK

Zelena javna nabava je dobrovoljni instrument javne nabave koja se bavi zaštitom i poticanjem zaštite okoliša te poticanjem održive proizvodnje i potrošnje. Zelena javna nabava regulirana je Zakonom o javnoj nabavi i svako izbjegavanje smjernica zakona je kažnjivo. Zelenu javnu nabavu koriste javni i sektorski naručitelji koristeći smjernice zakona i implementiranjem zaštite okoliša u svoje ugovore. Svaki ugovor mora biti dostupan potencijalnim izvođačima radova u jednakoj mjeri, bez diskriminacije. Predmeti ugovora Zelene javne nabave vrlo su širokog obujma, točnije 21 kategorija proizvoda i usluga, od papira za ispis i fotokopiranje, namještaja, sredstava za čišćenje pa sve do građevinskih materijala i same gradnje. Rad istražuje upotrebu i načine primjene zelene javne nabave te koliko to ostavlja ekoloških i ekonomskih utjecaja.

Ključne riječi: nabava, zeleno, zagađenje, okoliš

Public procurement - Green public procurement

ABSTRACT

Green public procurement is a voluntary public procurement instrument that deals with the protection and promotion of the environment and the promotion of sustainable production and consumption. Green public procurement is regulated by the Public Procurement Act and any evasion of the law is punishable. Green public procurement is used by public and sector contracting authorities using the guidelines of the law and implementing environmental protection in their contracts. Each contract must be accessible to potential contractors on an equal basis, without discrimination. The subject matter of the Green Public Procurement Agreement is a very broad scope, namely 21 categories of products and services, from printing and photocopying paper, furniture, cleaning products to construction materials and construction itself. The paper explores the use and ways of applying green public procurement and how much it leaves environmental and economic impacts.

Keywords: procurement, green, pollution, environment

Sadržaj

1. Uvod 1
   1.1. Metodologija rada 2
2. Javna nabava 3
   2.1. Predmet javne nabave 3
   2.1. Načela javne nabave 3
   2.3. Naručitelji 4
   2.4. Planiranje javne nabave 4
   2.5. Postupci javne nabave 5
3. Zelena javna nabava 8
   3.1. Koristi zelene javne nabave 8
   3.2. Primjena zelene javne nabave 8
   3.3. Kriteriji i znakovi zelene javne nabave 9
   3.4. Primjeri uspješne provedbe zelene javne nabave u EU i RH 12
      3.4.1. Barcelona(Španjolska) - Ugovor o održavanju niskog utjecaja na okoliš za gradske parkove (vrtlarstvo) 12
      3.4.2. Hrvatska - Hrvatska pošta kupuje e-bicikle za dostavu pošte 16
      3.4.3. Ghent (Belgija) - Zelena javna nabava sredstava za čišćenje 18
   3.5. Zelena javna nabave i odnos Hrvatske prema njoj 20
   3.6. O primjerima iz prakse 21
4. Zaključak 22
Literatura 23

1. Uvod

Zelena javna nabava je dobrovoljni instrument zaštite okoliša kojim se potiče zaštita okoliša i održiva potrošnja i proizvodnja. Ono je u Republici Hrvatskoj (RH) relativno je nov pojam i nedovoljno iskorišten postupak no ulaskom Hrvatske u Europsku uniju (EU) 2013.godine zelena javna nabava postala je važnija. Zelena javna nabava može se upotrijebiti na ugovore iznad i ispod praga za primjenu direktiva o javnoj nabavi.

Danas je ekologija vrlo bitna i djeluje na imidž gospodarskih subjekata, države i pojedinca kao osobe. Zagađenja okoliša, otpadne vode, kisele kiše, krčenje šuma, emisije CO_2 i mnoge druge neprirodne pojave nastale su čovjekovim neodgovornim ponašanjem te s obzirom da 14% BDP-a čini javna nabava važno je napomenuti kakav učinak ona ostavlja na okoliš ukoliko se ne upotrebljava u najboljem mogućem smislu.

Prema podatcima Državnog zavoda za statistiku RH iz 2016.godine, u 2016. godini objavljeno je ukupno 13.838 sklopljenih ugovora u ukupnoj vrijednosti od 34.561.016.309 kn od kojih je samo u 65 ugovora korišten kriterij zelene javne nabave i to u iznosu od 182.730.827 kn. Cilj Nacionalnog akcijskog plana za zelenu javnu nabavu je podići udio zelenih ugovora na 50% do 2020. godine. S obzirom da Europska Unija nudi poticaje za razne projekte može se očekivati trend rasta do kraja trajanja Nacionalnog akcijskog plana.

Dosadašnja vlastita znanja o zelenoj javnoj nabavi su vrlo mala upravo iz razloga što je zelena javna nabava nov pojam i što država ne daje dovoljno informacija javnosti o upotrebi takvih ugovora.

Svrha rada je istražiti mogućnosti zelene javne nabave, ostaviti utisak u svijesti čitaoca, potaći na upotrebu zelene javne nabave i objasniti njene koristi u smislu očuvanja okoliša i upotrebe recikliranih i ne štetnih materijala od samog početka proizvodnje pa sve do ponovne upotrebe materijala ili recikliranja proizvoda ili usluge.

U praktičnom dijelu dodatno će se pojasniti koliki utjecaj zapravo imaju ekološki aspekti na ugovore zelene javne nabave te koliko je napora potrebno uložiti kako bi se oni izveli pravilno.

1.1.Metodologija rada

Predmet istraživanja je istražiti kako se i za što koristi zelena javna nabava i što to znači za ekologiju.

U ovom radu korištene su neke od znanstvenih metoda poput: povijesna metoda, analitička metoda, metode kompilacije, deskriptivna metoda, metoda citiranja literature, informatička metoda, analiza web izvora.

2. Javna nabava

„Nabava je funkcija i djelatnost poduzeća i drugih poslovnih sustava, koja se brine o opskrbi materijalima, opremom, uslugama i energijom potrebnima za realizaciju ciljeva poslovnog sustava.“(Ferišak, 2002.) Nabava u užem smislu podrazumijeva obavljanje operativnih poslova pribavljanja objekata nabave dok nabava u širem smislu obuhvaća obavljanje strategijskih zadataka o kojima ovisi dobit poslovnog subjekta. (Ferišak, 2002.)

Javna nabava je jedan od načina nabave koji moraju provoditi sva državna tijela, javne ustanove i jedinice lokalne samouprave. Javnom nabavom se otvaraju prilike gospodarskim subjektima i time se potiče razvoj i rast novih radnih mjesta.

2.1. Predmet javne nabave

Predmet javne nabave su postupci nabave koje provode javni(država i državni subjekti) ili sektorski naručitelji(javni naručitelji koji obavljaju jednu od sektorskih djelatnosti ili gospodarski subjekt u kojem javni naručitelj ima prevladavajući utjecaj) radi sklapanja ugovora o javnoj nabavi robe, usluga ili radi sklapanja okvirnog sporazuma. Javna se nabava objavljuje putem projektnog natječaja. Predmet nabave određuje naručitelj u planu nabave i ono obuhvaća robu i usluge, odnosno radove koji po svojim karakteristikama predstavljaju tehničku, tehnološku, oblikovnu, gospodarsku, funkcionalnu ili neku drugu cjelinu. (NN 120/16)

2.1. Načela javne nabave

Prema članku 4. iz Zakona o javnoj nabavi navode se slijedeća načela javne nabave:

1. Naručitelj je u primjeni ovoga Zakona obvezan poštovati:

a) načelo slobode kretanja robe,
b) načelo slobode poslovnog nastana,
c) načelo slobode pružanja usluga
d) te načela koja iz toga proizlaze, kao što su načelo tržišnog natjecanja, načelo zabrane diskriminacije, načelo jednakog tretmana, načelo uzajamnog priznavanja, načelo razmjernosti i načelo transparentnosti.

2. Javna nabava ne smije biti osmišljena:

a) s namjerom izbjegavanja primjene Zakona o javnoj nabavi,
b) s namjerom izbjegavanja primjene pravila o javnoj nabavi male ili velike vrijednosti,
c) s namjerom da se određenim gospodarskim subjektima da prednost ili ih se stavi u nepovoljan položaj.

3. Naručitelj je obvezan pridržavati se odredaba Zakona na način koji omogućava učinkovitu javnu nabavu te ekonomično i svrhovito trošenje javnih sredstava.
4. Gospodarski subjekt obvezan je pridržavati se obveza u području prava okoliša, socijalnog i radnog prava, uključujući kolektivne ugovore, a osobito obvezu isplate ugovorene plaće, ili odredaba međunarodnog prava okoliša, socijalnog i radnog prava tijekom izvršenja ugovora o javnoj nabavi. (NN 120/16)

Ova načela primjenjuju se na sve postupke i sve vrijednosti javne nabave.

2.3. Naručitelji

Prema člancima 6 i 7. Zakona o javnoj nabavi razlikujemo dva tipa naručitelja:

1. Javni naručitelji su: Republika Hrvatska (državna tijela), jedinice lokalne i područne samouprave, tijela javnog prava i udruženja koje je osnovalo jedno ili više tijela iz točaka 1., 2. ili 3. Zakona o javnoj nabavi

2. Sektorski naručitelji su: javni naručitelji koji obavljaju jednu od sektorskih djelatnosti, trgovačka društva u kojima javni naručitelj ima izravno ili neizravno, prevladavajući utjecaj(na temelju svojeg vlasništva, financijskog udjela, ili na temelju ustroja društva) i koja obavljaju jednu od sektorskih djelatnosti, ostali subjekti koji obavljaju jednu od sektorskih djelatnosti na temelju posebnih ili isključivih prava koja im je dodijelilo nadležno tijelo. (NN 120/16)

2.4. Planiranje javne nabave

Prema članku 13. Zakona o javnoj nabavi naručitelj izrađuje i donosi plan nabave za proračunsku ili poslovnu godinu koji minimalno mora sadržavati podatke o:

1. nazivu predmeta nabave,
2. procijenjenoj vrijednosti nabave,
3. planiranim sredstvima i

4. oznaci proračuna na kojoj su sredstva planirana.

Naručitelj smije započeti postupak javne nabave onda kada su planirana sredstva za nabavu, no postoje i izuzetci. Postupak se smije započeti kada se kroz postupak javne nabave nabavljaju i financijska sredstva koja su potrebna za izvršenje ugovora o javnoj nabavi, kada postupak završava sklapanjem okvirnog sporazuma kojim se ne stvara ugovorna obveza te kada postupak završava uspostavljanjem dinamičkog sustava nabave. (NN 120/16)

2.5. Postupci javne nabave

Postupci javne nabave prema Zakonu o javnoj nabavi:

1. Otvoreni postupak javne nabave: postupak u kojem svaki zainteresirani gospodarski subjekt(javni i sektorski) može podnijeti ponudu.

2. Ograničeni postupak: je postupak u kojem svaki zainteresirani gospodarski subjekt može zatražiti sudjelovanje, no samo oni gospodarski subjekti koje naručitelj pozove mogu podnijeti ponudu.

3. Natjecateljski postupak uz pregovore: Postupak se koristi za nabavu radova, robe ili usluga onda i samo ako se ne mogu zadovoljiti potrebe naručitelja bez primjene lako dostupnih rješenja, ako postupak uključuje projektiranje ili inovativna rješenja, ako naručitelj ne može, s obzirom na norme, dovoljno precizno odrediti specifikacije, ako su u prethodnom otvorenom ili ograničenom postupku ponude bile neprihvatljive ili nepravilne.

- U natjecateljskom postupku uz pregovore svaki zainteresirani gospodarski subjekt može dostaviti zahtjev za sudjelovanje u roku za dostavu zahtjeva.

4. Natjecateljski dijalog: je postupak u kojem svaki zainteresirani gospodarski subjekt može sudjelovati u postupku. Naručitelj vodi dijalog s natjecateljima koji su primljeni u postupak radi razvijanja jednog ili više prikladnih rješenja koja mogu udovoljiti zatraženim zahtjevima.

5. Partnerstvo za inovacije: Partnerstvo za inovacije teži razvoju inovativne robe, usluga ili radova. Javni naručitelj može uspostaviti partnerstvo za inovacije s jednim ili više partnera, uz provedbu odvojenih aktivnosti istraživanja i razvoja. U partnerstvu za inovacije svaki zainteresirani gospodarski subjekt može dostaviti zahtjev za sudjelovanje u roku za dostavu

zahtjeva. U partnerstvu za inovacije kriterij za odabir ponude je isključivo najprikladniji omjer cijene i kvalitete.

6. Pregovarački postupak bez prethodne objave poziva na nadmetanje: postupak koji se smije koristiti ako u dosadašnjim pozivima niti jedna od ponuda nije bila prikladna ili zadovoljavajuća, ako samo pojedini gospodarski subjekti mogu biti izvođači radova, isporučitelji robe ili pružatelji usluga(kada je cilj nabave stvaranje jedinstvenog umjetničkog djela ili izvedbe, kada ne postoji tržišno natjecanje ili zbog zaštite intelektualnog vlasništva) i ako izvršenje zahtijeva žurno ispunjenje izvan propisanih rokova. (NN 120/16)

Načini javne nabave prema zakonu o javnoj nabavi su:

1. Okvirni sporazum je sporazum između jednog ili više naručitelja i jednog ili više gospodarskih subjekata. Svrha okvirnog sporazuma je utvrditi uvjete pod kojima se sklapaju ugovori(razdoblje, cijena, količina).
2. Elektronička dražba je način provedbe dijela postupka i/ili načina javne nabave koji se ponavlja i koji uključuje elektronički sustav za predstavljanje novih cijena ili novih vrijednosti koje se odnose na određene elemente ponuda. Odvija se nakon početne procjene ponuda i omogućava njihovo rangiranje uz pomoć automatskih metoda procjene. Ugovori o javnim uslugama i javnim radovima čiji je predmet intelektualni rad ne mogu biti predmet elektroničkih dražbi. Elektronička dražba dodatni je stupanj otvorenog, pregovaračkog ili ograničenog postupka.
3. Dinamički sustav nabave je elektronički način primjene postupka i upotrebljava se za uobičajene predmete nabave koji u potpunosti ispunjavaju zahtjeve naručitelja u obliku u kojem su raspoloživi na tržištu. Ograničenog je trajanja i otvoren tijekom čitavog razdoblja svoje valjanosti svakom gospodarskom subjektu koji zadovolji uvjete i dostavi ponudu koja je u skladu sa specifikacijom. (NN 120/16)

U pojednostavljenom smislu, javnu nabavu koriste javni i sektorski naručitelji po pravilima Zakona o javnoj nabavi. Ono zahtjeva pravedno tržišno natjecanje što znači da nije dopušteno favoriziranje i davanje dodatnih bodova ukoliko se ponuditelj značajno ne razlikuje od ostalih ponuditelja. Zakon definira transparentnu, pravednu i poštenu provedbu postupaka. Izbjegavanje stavaka Zakona se ne dopušta te je strogo kažnjivo. Za gospodarski subjekt važno je odabrati

odgovarajući postupak kako bi osigurali maksimalnu zainteresiranost potencijalnih proizvođača ili izvođača radova. Pravilnom primjenom ostvaruje se ekonomska učinkovitost.

3. Zelena javna nabava

„Zelena javna nabava (Green Public Procurement) definirana je u Komunikaciji (COM (2008) 400) "Javna nabava za bolje okruženje" kao "postupak kojim javna tijela nastoje nabaviti robu, usluge i radove sa smanjenim utjecajem na okoliš tijekom njihovog životnog ciklusa u odnosu na robu, usluge i radove s istom primarnom funkcijom koja bi se inače nabavila." (Europska komisija, 2008) To znači da je Zelena javna nabava dobrovoljni instrument što govori da države članice nisu obvezne koristiti ga pri javnoj nabavi no velikodušno se preporuča.

O zadanoj temi pronađena je jedna definicija, što je ustvari nedovoljno ako uzmemo u obzirom da je zelena javna nabava nov pojam i ako se uzme u obzir koliko se javna nabava ustalila u ekonomiji. Također ne postoje mnoga istraživanja o temi, već vrlo velik broj priručnika i uputa za implementiranje zelene javne nabave. Razlog tome je regulacija postupka Zakonom o javnoj nabavi te stroga pravila Europske Komisije o ekološkim dijelovima ugovora.

3.1.Koristi zelene javne nabave

Korištenjem zelene javne nabave doprinosi se čišćem i zdravijem okolišu te povećanju kvalitete flore i faune. Zelena javna nabava može biti pokretač inovacija i osiguravatelj poticaja za razvoj zelenih proizvoda i usluga u sektorima gdje javni naručitelji imaju udio na tržištu, na primjer u sektorima graditeljstva, sektorima javnog prijevoza(Croatia Airlines, Jadrolinija, Hrvatska Pošta) i brojnim drugim gospodarskim subjektima. Također, nabavom i korištenjem zelenih proizvoda i usluga značajno se doprinosi smanjenu računa komunalnih usluga, troškovima zbrinjavanja otpada i ekonomskim troškovima općenito. (MZOE, službena stranica)

3.2.Primjena zelene javne nabave

Prije samog početka primjenjivanja zelene javne nabave gospodarski subjekt treba dobro isplanirati i odlučiti koji će biti ciljevi nabave i kojim aktivnostima se to treba postići. Pri utvrđivanju prioriteta i ciljeva sugerira se odabir manje količine proizvoda i usluga na koje će se organizacija fokusirati te voditi računa o utjecaju koji će imati nabavljeni proizvod ili usluga na okoliš, predviđeni proračun i tržište. Također, pri konačnom odabiru treba ostaviti alternativne mogućnosti u slučaju promjene plana ili pronalasku proizvoda ili usluga koji su podobniji za okoliš.

Vrlo je bitno da zaposlenici, ukoliko nemaju potrebna znanja i vještine, prođu obuku prije izvršavanja samog postupka planiranja i izrade natječaja. Poželjno je da pri planiranju, izradi dokumentacije i provedbi postupka sudjeluju zaposlenici iz različitih dijelova organizacije jer to doprinosi kvalitetnijem određivanju prioriteta i ciljeva. Zaposlenici organizacije trebali bi surađivati kao tim te međusobno pratiti i dijeliti rezultate.

Politika javne nabave treba biti usklađena s postojećim ciljevima i strategijama gospodarskog subjekta te nakon određivanja politike odrediti operativni plan provođenja sa zadatcima, odgovornostima pojedinog zaposlenika i rokovima potrebnim za njihovo izvršavanje. (IUS-INFO)

3.3.Kriteriji i znakovi zelene javne nabave

EU je razvio kriterije zelene javne nabave za određene skupine proizvoda i usluga, točnije njih 21. Skupine proizvoda i usluga su proizvodi za čišćenje i usluge čišćenja, proizvodi i usluge za vrtlarstvo, grafički papir i papir za ispis i fotokopiranje, nabava električne energije, ulična rasvjeta i prometna signalizacija, proizvodnja i dostava hrane, proizvodnja namještaja, kupaonske opreme, tekstila, gradnja i građevinski materijal i mnogi drugi.

Kriteriji se sastoje od kriterija za odabir i dodjelu, specifikacija i odredbi o izvršenju ugovora te savjeta o provedbi. Osmišljeni su na takav način da ih gospodarski subjekt može izravno unijeti u projektnu dokumentaciju te svaka kategorija proizvoda/usluga ima vlastite kriterije.

Danas postoje mnogi znakovi za okoliš koji pomažu kupcima utvrditi održive proizvode i usluge. Najvrjedniji znakovi zelene javne nabave su oni koji se temelje na objektivnim i transparentnim kriterijima i koje dodjeljuje neovisna treća strana. Takvi znakovi mogu imati posebnu ulogu u razvoju tehničkih specifikacija i kriterija za dodjelu te ulogu u provjeri usklađenosti. Postoje razne vrste znakova za okoliš. (IUS-INFO)

a) EU Ecolabel - EU Ecolabel je oznaka ekološke izvrsnosti koja se dodjeljuje proizvodima i uslugama koji zadovoljavaju visoke ekološke standarde tijekom cijelog životnog ciklusa. Promovira kružno gospodarstvo potičući proizvođače da proizvode manje otpada i CO2 tijekom proizvodnog procesa. Također potiču tvrtke da razviju proizvode koji su trajni, jednostavni za popravak i recikliranje. (IUS-INFO)

Slika br.1 Oznaka za ekološku izvrsnost
Dostupno na: http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm(pristupljeno 21. srpnja 2019.)

b) Nordijski labud - Eko oznaka za proizvode od papira koja se primjenjuje na svježa i reciklirana vlakna i definira kriterije u vezi emisije, potrošnje energije, porijekla sirovina i određenih kemikalija.(IUS-INFO)

Slika br.2 Oznaka za proizvode od papira
Dostupno na: https://hr.hotel-green.info/351-finnish-quality-how-to-understand-the-signs-on-the-pa.html(pristupljeno 21.srpnja 2019.)

c) Energy star - znak Energy Star za energetsku učinkovitost pruža informacije o potrošnji energije proizvoda i uređaja pomoću standardiziranih metoda.(IUS-INFO)

Slika br.3 Energy star
Dostupno na: https://www.belvealconstruction.com/energy-star/105/ (preuzeto 20. srpnja 2019.)

d) Austrijska eko-oznaka – Usmjerena je na potrošače, proizvođače i javnu nabavu. Daje naručiteljima informacije o izboru robe ili usluga koje su najmanje štetne za okoliš i/ili zdravlje te daje podatke o štetnom utjecaju robe ili usluge u različitim fazama proizvodnje, upotrebe i zbrinjavanja proizvoda. Svaki proizvod prolazi kroz ocjenjivanje kriterija energetske potrošnje i potrošnje sirovina, toksičnosti materijala, količine emisija stakleničkih plinova i otpadnih voda, mogućnost reciklaže, pakiranje, kvaliteta, sigurnost, dugovječnost te učinkovitost kod potencijalnih popravaka. (Nacionalni akcijski plan, ZeJN)

Slika br.4. Austrijska eko-oznaka
Dostupno na: http://www.zelenanabava.hr/mjerila (preuzeto 10.srpnja 2019.)

e) Green Seal – Oznaka je utemeljena od strane neprofitne nezavisne organizacije; Green Seal (“zeleni pečat”) koja certificira tisuće proizvoda i usluga na znanstveno utemeljenim, vjerodostojnim i transparentnim okolišnim standardima. Green Seal koristi

analizu ukupnog životnog vijeka proizvoda za definiranje kriterija koji će znatno smanjiti utisak na okoliš. (Nacionalni akcijski plan, ZeJN)

Slika br.5. Green Seal
Dostupno na: http://www.zelenanabava.hr/mjerila (preuzeto 10.srpnja 2019.)

3.4.Primjeri uspješne provedbe zelene javne nabave u EU i RH

3.4.1. Barcelona(Španjolska) - Ugovor o održavanju niskog utjecaja na okoliš za gradske parkove (vrtlarstvo)

Metropolitansko područje Barcelone objavilo je natječaj s ciljem uspostavljanja sveobuhvatnog ugovora o uslugama održavanja parkova u metropolitanskom području Barcelone koje uključuje 36 općina i čija površina iznosi preko 2 milijuna m². Područje je podijeljeno na tri geografska dijela kako bi olakšali postupak(Llobregat Lot, Lot Besòs i Lot za pojedinačne prostore). Usluge koje proizlaze iz ugovora uključuju: vrtlarstvo i održavanje namještaja, trotoara, objekata i zgrada smještenih unutar mreže parkova u gradskom području. Ugovori vrijede za razdoblje od 6 godina, od 2014.- 2020. i vrijede otprilike 41 milijun eura. Primijenjen je postupak otvorenog nadmetanja te su za ugovore su navedeni sljedeći ciljevi:

- Gospodarenje otpadom koje uključuje brigu za travu, lišće, šljunak iz tla i mulj
- Potiče se upotreba održivih proizvoda, uključujući maziva i kemikalije, kao i održivo pakiranje te se isto odnosi na učinkovitu uporabu objekata i resursa(energija, voda i tekstil)

- Uslugu je potrebno izvršiti s niskom emisijom buke. Prašina i zrak povezani s vozilima i vrtnim strojevima također se moraju svesti na minimum.

Tehničke specifikacije koje su navedene u postupku su:

- Radovi se moraju provoditi u skladu s ISO 9001: 2000 i ISO 14001: 2004 standardima ili sličnim. Izvođač je dužan postupati u skladu s postupcima utvrđenim ovim standardima, uključujući sve buduće izmjene i dopune koje se u njih unose.
- Čišćenje grafita - kemikalije ili abrazivi koji se koriste ne smiju ometati život biljaka te bi se trebale koristi samo kao krajnje sredstvo.
- Upravljanje otpadom - mjesto sakupljanja biljnih otpadaka treba biti unaprijed definirano i mora se kompostirati u organski otpad. Sva pokošena trava odmah se skuplja i kompostira. Tijekom obrezivanja stabala i živice stvara se biljni otpad za koji izvođač mora imati odobren sustav drobljena svih grana debljine manjih od 5 cm te se otpad mora kompostirati. Izvođač može ponovno upotrijebiti zemlju ili ruševne materijale koje je potrebno zbrinuti. Izvođač radova odgovoran je za uklanjanje, transport i upravljanje muljem iz jezera i potoka. Ugovaratelji mogu ponovo upotrijebiti ove materijale za gnojivo kao alternativu umjesto odnošenja otpada na odlagalište. U ovom se postupku ne smiju koristiti plastične vrećice.
- Inspekcije - Izvođač mora svakodnevno obavljati vizualne preglede svojstava kako bi otkrio istjecanje ili onečišćenje vodenih objekata i bilo kakvo oštećenje biljkama.

Dobavljač koji pobjedi na natječaju odgovoran je za kontinuirano poboljšavanje upravljanja okolišem, koji uključuje sljedeće uvijete:

a) Održivost u korištenju proizvoda i pakiranja (boje, sredstva za čišćenje, pesticidi itd.)
   - Promicanje zelene i ekološki odgovorne kupnje i upotreba ekoloških etiketa (npr. Znak za zaštitu okoliša, EU znak za okoliš, Nordijska ekološka oznaka itd.).
   - Upotreba maziva za motorna vozila sa minimalnim udjelom 20% ponovnog korištenja baznog ulja te upotreba maziva i masti u otvorenim primjenama (mreže, hidraulički sustavi, dvotaktni motori, itd.) koji su po sastavu biorazgradivi, netoksični za vode i imaju potencijal bioakumulacije te su definirani EU znakom zaštite okoliša ili sličnim.

- Upotreba proizvoda sa niskom toksičnošću, izbjegavanje iritantnih, korozivnih proizvoda i onih koji mogu prouzrokovati emisiju stakleničkih plinova (tj. CO^2 i CO^2 aerosoli) i / ili koji sadrže druge opasne spojeve.
- Izbjegavanje uporabe proizvoda koji su klasificirani kao vrlo toksični, toksični, štetni, opasni za okoliš, korozivni, kancerogeni, koji su sposobni inducirati ili povećati mutacije u organizmu(ultraljubičasta svjetlost ili kemijsko zagađenje), koji djeluju reproduktivno ili koji predstavljaju opasnost od vrlo ozbiljnih nepovratnih učinaka kao posljedica dugotrajne izloženosti.

b) Učinkovito korištenje resursa i objekata
   - Minimiziranje potrošnje energije, uključujući grijanje i rasvjetu(npr. LED diode)
   - Smanjiti potrošnju vode i uvesti upravljačke sustave za istjecanje.
   - Smanjiti upotrebu materijala odnosno koristiti proizvode koji imaju nizak utjecaj na okoliš, imaju organsku oznaku ili su certificirani kao biorazgradivi te promicati smanjenje materijala koji se koristi u svim uslugama, uključujući uredski materijal koji se koristi.
   - Izvođač radova će promovirati uporabu proizvoda sa znakom zaštite okoliša i primjenjivati politiku poštivanja osnovnih prava zaposlenika i osiguranja opredjeljenja za upravljanje okolišem i sprečavanje rizika.
   - Izvođač će promovirati uporabu prirodnih vlakana i / ili odjeće s ekološkim certifikatom pri nabavi radnih uniformi.

c) Zagađenje zraka: emisije, prašina i buka
   - Svi strojevi moraju imati nisku emisiju buke i štetnih plinova, kako je utvrđeno u certifikatu (CE certifikat o homologaciji) i prema direktivi 2000/14 / EZ koja se odnosi na emisiju buke u okoliš koju stvaraju strojevi. Na svim strojevima mora se provoditi redovito održavanje.
   - Motor treba raditi samo onoliko vremena koliko je nužno za obavljanje pojedinih zadataka. Motor mora biti isključen ako se vozilo ne koristi dulje od 3 minute.
   - Vozila se moraju kretati bez naglih ubrzavanja te smanjenom brzinom.
   - Sva oprema podliježe redovitim pregledima kako bi se osiguralo da udovoljavaju standardima Tehničkog pregleda vozila u pogledu plinova i pare.

- Treba se pridržavati dozvoljene granice emisije postavljene u okviru plana za poboljšanje kvalitete zraka na području Barcelone.
- Kada je jak vjetar, treba izbjegavati postupke koji uključuju uporabu materijala koji mogu stvarati prašinu.

Da bi dokazao svoju usklađenost s ovim uvjetima, pobjednički dobavljač mora podnijeti potpisanu izjavu u kojoj navodi da oni su svjesni:

- Politike zaštite okoliša metropolitanskog područja Barcelone
- Okolišnih standarda i zakona kojih se pridržava metropolitansko područje u Barceloni.
- Opasnosti za okoliš u tom području i svjesni Plana za izvanredna stanja u metropolitanskom području Barcelone.
- Obrazac koji pokazuje način na koji dobavljač kontrolira koje se vrste kemijskih proizvoda koriste i jamči koje tvari oni sadrže, kao i informacije o skladištenju i uporabi kemikalija.
- Certifikacija koja pokazuje da osoblje posjeduje odgovarajuće obrazovanje, obuku i iskustvo u području zaštite okoliša.
- Da će informirati i osposobiti zaposlenike u pogledu svijesti o okolišu, posebice u pogledu svih aspekata održivosti pravilnog upravljanja otpadom.
- Prihvaćaju da bi metropolitansko područje u Barceloni moglo zatražiti izračun pokazatelja kakvoće okoliša, poput ugljičnog otiska pruženih usluga.

Metropolitansko područje Barcelone jednom će mjesečno procjenjivati kvalitetu usluge koja se pruža. Gore navedene preporuke i zahtjevi navedeni u opisu radova koriste se kao kriterij za procjenu izvođača koji je zadužen za svaki dio. Kvaliteta se ocjenjuje kao dio sveobuhvatne analize održavanja koja se provodi u svakom parku prema modelu zvanom Indeks parka kvalitete (IQ). Ako davatelj usluge dobije ocjenu IQ $\geq$ 40 u parku, smatra se da je kvaliteta prihvatljiva. Ako pak park dobije IQ <40 onda je smatrao da je razina kvalitete neprihvatljiva ili kritična. Ako se za sektor i / ili park utvrdi da su „kritični“ odbitci za plaćanje mogu se primijeniti ovisno o ozbiljnosti i vrsti odstupanja. Ako se na pojedinim prostorima dva ili više parkova smatraju kritičnim, onda se cijeli sektor smatra kritičnim.

Metropolitansko područje Barcelone dobilo je 11 ponuda za Llobregat Lot, 9 za Lot Besòs i 11 za Lot za pojedinačne prostore. Broj podnositelja zahtjeva bio je usporediv s brojem koji su se prijavili na prethodne natječaje za održavanje parkova. Metropolitansko područje u Barceloni smatra da je podnositeljima zahtjeva za ovaj postupak javne nabave uvelike pomogla činjenica da su svi navedeni standardi traženi u natječajnoj dokumentaciji objavljeni na web stranicama Metropolitanske oblasti. Kada je natječaj objavljen, ponuditelji su bili pozvani da prisustvuju sastanku na kojem su mogli postavljati pitanja u vezi s svim aspektima natječaja. Četrnaest ponuđača je prisustvovalo sastanku, a pitanja i odgovori naknadno su bili dostupni svim potencijalnim podnositeljima zahtjeva. Ovaj je ugovor započeo u lipnju 2014. godine, s različitim izvođačima usluga koji su obavljali uslugu za svaki lot. Ugovor će trajati ukupno 72 mjeseca, a svaki će se pružatelj usluga vrednovati prema gore navedenim klauzulama ugovora. (Europska komisija)

3.4.2. Hrvatska - Hrvatska pošta kupuje e-bicikle za dostavu pošte

Hrvatska pošta je u travnju 2015. raspisala javni natječaj za nabavu 180 električnih bicikala za zamjenu jednakog broja skutera s uobičajenim gorivom (motor s izgaranjem). Natječaj je bio dio je projekta PRO-E-BIKE koji financira Europska Unija tijekom kojeg je Hrvatska pošta sudjelovala u pilot shemi u dokazivanju mogu li električni bicikli zamijeniti skutere pri isporuci pošte. Razdoblje ispitivanja trajalo je više od dvanaest mjeseci (početak srpnja 2014.) s tri e-bicikla (dva proizvođača), jednim e-triciklom i jednim e-skuterom, a ostvarili su veoma pozitivne rezultate kod korisnika (osoblje Hrvatske pošte), građana i medija. Hrvatska pošta svoju je odluku bazirala na zamijeni skutera e-biciklima zbog brojnih čimbenika, a posebice zbog činjenice da električni bicikli kada su napunjeni imaju domet sličan trenutnim skuterima, a mogu se koristiti i kada im se istroši baterija.

Kriteriji koji se koriste u postupku nabave

- Predmet ugovora: Nabavka bicikala sa pomoćnim elektromotorima, opremljenim odgovarajućim dodacima, torba sa stražnjim ovjesom, prednja torba i instrument za mjerenje potrošnje energije.
- Tehničke specifikacije: Natječaj zahtijeva dvogodišnje jamstvo, a baterije moraju imati kapacitet za 800 ponovnih punjenja (za smanjenje troškova održavanja).
- Kriteriji za nagradu: Ugovor je dodijeljen na osnovi najniže cijene.

Nakon objavljivanja poziva za nadmetanje pristigle su četiri ponude. Ukupna investicija bila je 492.000 eura, od kojih 150.000 eura osigurava Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost hrvatske vlade koji subvencionira dio troškova kupnje električnih vozila za pojedince, tvrtke i javne organizacije. U odnosu na trenutno stanje, očekuje se godišnja ušteda od 166.616 eura (1.249.617 hrvatskih Kuna) (otprilike 926 eura po skuteru), a Hrvatska pošta izračunala je kako je otkupna cijena motornih skutera bila oko 1800 eura, e-bicikala između 2.000 i 2.600 eura, a kvalitetnog e-skutera oko 5.500 eura. Godišnji troškovi održavanja 180 skutera s konvencionalnim gorivom su 143.113 eura (1.077.080 kuna), a godišnji troškovi održavanja 180 e-bicikala su 24.000 eura (180.000 kuna). Nadalje, uštedjet će gotovo 47.000 eura na napuštanju motornog goriva s obzirom da će 180 konvencionalnih skutera potrošiti 43.200 litara goriva, a 180 e-bicikala treba 43.875,00 kWh energije. Također, vrijedno je spomenuti i smanjenje razine zagađenja bukom, alternativnom uporabe e-bicikala. Hrvatska pošta zaključila je da su e-bicikli bolje rješenje za njihove potrebe u prijevozu od klasičnih skutera koji imaju domet od 25-40 kilometara dok e-bicikli nude isti domet, no još ih uvijek možete voziti kada im se isprazni baterija. (Europska komisija)

Slika br. 6 Poštar Hrvatske pošte na e-biciklu
Dostupno na:
https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue62_Case_Study_125_Croatia_Post_e-bikes.pdf
(preuzeto 20.kolovoza 2019.)

3.4.3. Ghent (Belgija) - Zelena javna nabava sredstava za čišćenje

Ghent glavni je i najveći grad pokrajine Istočne Flandrije. Od 2008. godine, grad Ghent ima akcijski plan za održivost „Ghent 2020“, koji uključuje više od 105 akcija i inicijativa kako bi Ghent postao što održiviji grad, uključujući aktivnosti održive nabave. Prva strategija nabave s naglaskom na održivost pokrenuta je 2012. godine. U 2014. godini ova je strategija obnovljena u skladu sa prilagođenim prioritetima.

Ghent je posljednjih 10 godina postepeno ozelenjavao svoje komunalne usluge čišćenja kako bi postigao korištenje od 100% ekološki prihvatljivih proizvoda. Ghent kupuje proizvode koji u najmanju ruku zadovoljavaju europske kriterije za okoliš, i bio je prvi grad koji je koristio certificirane proizvode „Cradle to Cradle“ kroz ugovorene usluge čišćenja za sve zgrade i objekti. Postoji 340 lokacija u gradu (u rasponu od uredskih zgrada, škola, vrtića, muzeja, itd.) koje imaju koristi od usluga čišćenja i / ili proizvoda Grada , koje uključuju 350 vanjskih suradnika. Godišnja potrošnja Grada na proizvode za čišćenje i usluge čišćenja je 14.4 milijuna eura. Grad Ghent djeluje kao središnji nabavni centar za mnoga druga javna tijela u gradu Ghentu koji su potencijalni kupci opreme za čišćenje, poput lokalne policije, centra za socijalnu skrb itd.

Najnoviji ugovor o javnoj nabavi dodijeljen je u rujnu 2016. nakon otvorenog postupka. Sastavljen je četverogodišnji okvirni ugovor za opskrbu sredstava za čišćenje i poliranje. Uključeni su sljedeći kriteriji održivosti:

Tehnički kriteriji (izraženi kao posebni uvjeti za održivost okoliša na natječaju):

Tehnički kriteriji navedeni u nastavku odnose se na 16 kategorija sredstava za čišćenje, u rasponu od sredstava za čišćenje poda, deterdženti, toaletni papir za sapune za ruke.

- Predloženi proizvodi moraju biti biorazgradivi
- Dobavljeni proizvodi moraju ispunjavati kriterije koji se odnose na dobivanje europskog znaka za okoliš za određeni proizvod i za određenu kategoriju.
- Svaki proizvod mora imati odgovarajuću naljepnicu koja uključuje upute o doziranju, podatke o sigurnosti i kiselosti / bazičnost (pH) (na nizozemskom).
- Sustavi doziranja, koncentrati i punila: Svi ponuđeni proizvodi trebaju biti opremljeni odgovarajućim dozirnim pomagalima. Prazne spremnike dobavljač treba besplatno

preuzeti. Dobavljači moraju pružiti dokaze da se povratni materijal reciklira tijekom provedbe ugovora.

Početni trening, bez ikakvih dodatnih troškova, trebao bi biti osiguran za sve djelatnike čišćenja grada Ghenta (i gradskih prostorija) i osoblja drugih lokalnih subjekata koji kupuju putem ugovora, koristeći se asortimanom proizvoda u ponudi i kako ih treba koristiti. Obuka se mora održati najkasnije šest mjeseci nakon početka ugovora. Ponuditelj treba osigurati da se, ako je potrebno, te sesije ponavljaju godišnje za postojeće osoblje ili kao uvod za nove zaposlenike (na zahtjev, nekoliko puta godišnje).

Procijenjena ukupna vrijednost ugovora je 400.000 eura godišnje (bez PDV-a) ili 1.600.000 eura na kraju ugovornog četverogodišnjeg razdoblja. Dvije tvrtke isporučuju proizvode po ugovoru.

U smislu ispunjavanja kriterija za dodjelu ugovora koji se odnose na održivost, isporučuju se Ghentovi proizvodi za čišćenje upotrebom vozila koja zadovoljavaju emisijski standard EURO 6. Što se tiče otpada, ambalaža koristi 85% reciklirani karton; plastične boce od polietilena visoke gustoće (PEHD) - termoplastika od polietilena izrađena od nafte - 100% se može reciklirati i sastoji se od 10% recikliranog PEHD-a; dok je za PET (polietilen tereftalat), materijal je 100% reciklirajući i nove boce izrađene su od 81% recikliranih materijala. Ambalaža za sredstvo za pranje suđa također je osigurano, što rezultira sa manje pakiranja i omogućava ispravnije / preciznije doziranje proizvoda tijekom uporabe.

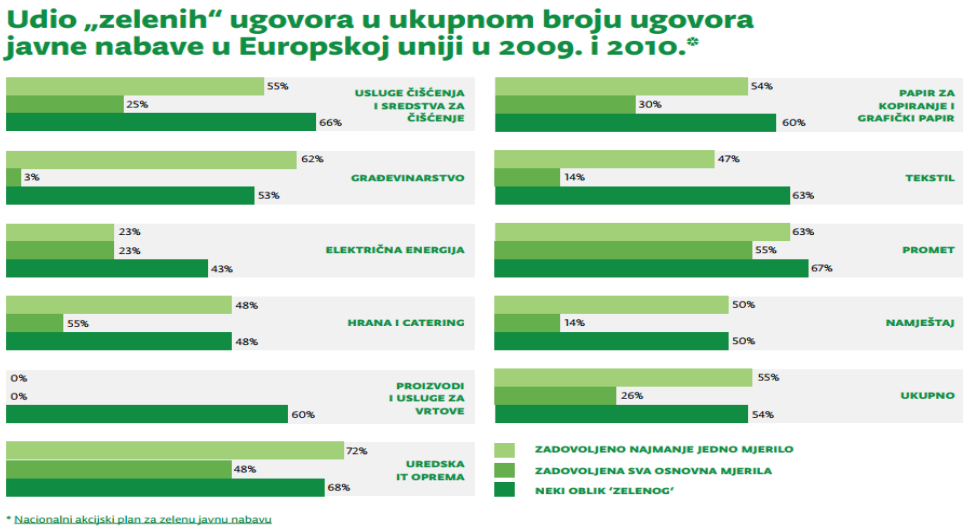
Također, u pogledu ostalih inovativnih održivih prijedloga, osiguran je potpuno automatski sustav pametnog doziranja. Uređaj prati različite parametre poput temperature, kada je deterdžent prazan, koliko često spremnik vode za perilicu posuđa zahtijeva punjenje itd. Ovaj sustav može svakodnevno dostavljati izvješća što omogućava bolji nadzor s ciljem poboljšanja uštede u vezi s energijom, upotrebom vode i otpadom. Nabavljeni su i ostali inovativni proizvodi poput boce za doziranje sa sustavom protiv prolijevanja. Tržište u Belgiji za ekološke proizvode za čišćenje i usluge znatno se promijenilo u posljednjih 10 godina te je za to vrijeme Grad Ghent intenzivno surađivao sa svojim dobavljačima i potencijalnim dobavljačima, komunicirajući njegove potrebe i ciljeve održivosti. Ghent smatra kako je to pozitivno utjecalo na dostupnost novih ekoloških proizvoda i metoda na tržištu. Dobavljači / tvrtke (također i one s kojima gradsko vijeće nije u kontaktu) su kontinuirano zainteresirani za predstavljanje (i testiranje) novih rješenja u ovom području.

Općenito govoreći, ključni utjecaji životnog ciklusa sredstava za čišćenje odnose se na utjecaje na zdravlje ljudi, ekotoksičnost, eutrofikacija, potrošnja vode i stvaranje otpada. Ti se utjecaji najbolje mogu smanjiti za minimiziranje potrošnje energije za zagrijavanje vode koja se koristi tijekom procesa čišćenja, isključujući ili ograničavajući određene tvari u korištenim proizvodima, primjenjujući ispravne doze proizvoda, optimizirajući način obavljanja usluge čišćenja, i minimiziranje pakiranja proizvoda.

3.5.Zelena javna nabave i odnos Hrvatske prema njoj

Hrvatsko Ministarstvo zaštite okoliša i energetike pokrenulo je Nacionalni akcijski plan za zelenu javnu nabavu u trajanju od 2015. godine do 2022. godine s ciljem uključenja neke vrste zelenog u ugovore javne nabave. U prvom razdoblju je cilj uključiti zeleni uvjet pri nabavi uredskog papira, motornih vozila, uredske i informatičke opreme, električne energije, telekomunikacijskih i mobilnih usluga zajedno s pripadajućim uređajima te u uslugama čišćenja. Navedene kategorije su izabrane prema njihovom udjelu nabave u ukupnoj javnoj nabavi RH i prema potencijalu smanjena njihovog utjecaja na okoliš. Jedan od glavnih ciljeva plana je promicanje održive proizvodnje i potrošnje koja bi dovela do uravnoteženog i stabilnog rasta hrvatskog gospodarstva. Time bi se smanjila potrošnja nepotrebnih resursa, reducirala emisija stakleničkih plinova i onečišćenih tvari u okoliš, smanjila bi se upotreba kemikalija kao i stvaranje otpada. U drugom djelu Nacionalnog akcijskog plana za razdoblje od 2017. godine do 2022. godine jedna od mjera je sprječavanje nastanka otpada i poticanje održive javne nabave. Kategorije su uredski namještaj, prehrambeni proizvodi i građevinarstvo. Opći ciljevi zelene nabave su sprječavanje nastanka komunalnog otpada, EE otpada(električni i elektronički otpad), otpadnog papira i kartona te sprječavanje nastanka građevnog otpada.

Jedna od najznačajnijih promjena uvedena novim Zakonom o javnoj nabavi je obveza korištenja kriterija ENP(ekonomski najpovoljnija ponuda) kao isključivog kriterija za odabir ponude te je time omogućeno uključivanje mjerila ZeJN u postupke javne nabave čime se ostvaruju višestruki pozitivni učinci: okolišni, društveni i financijski. (MZOE, službena stranica)

Slika br.7 Broj zelenih ugovora u ukupnom broju ugovora javne nabave

Dostupno na: https://mzoe.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug-4925/klima/odrziva-proizvodnja-i-potrosnja/zelena-javna-nabava-1958/1958 (pristupljeno 14. srpnja 2019.)

3.6.O primjerima iz prakse

Iz primjera upotrebe zelene javne nabave možemo uočiti koliko je ustvari široka mogućnost primjene zelene javne nabave. Najučinkovitiji primjeri su oni koji se tiču izravnog ulaska zagađujućih tvari i kemikalija u zemlju i zrak. Na primjerima možemo vidjeti koliko je zapravo moguće smanjiti utisak na okoliš vrlo jednostavnim načinima korištenja netoksičnih materijala, recikliranjem plastične ambalaže, korištenjem struje kao sredstvom pogona te koliko je napora potrebno kako bi se to učinilo. Veliku ulogu u zelenoj javnoj nabavi imaju troškovi iz razloga jer je potrebno više resursa za proizvodnju ekološki prihvatljivih proizvoda ili usluga. Ne treba zanemariti uloženi trud naručitelja u smislu implementiranja „zelenog“ u svoje ugovore jer je potrebna velika količina informiranosti i znanja kako bi natječaj odradio na pravi način.

4. Zaključak

Zelena javna nabava nije toliko popularna koliko bi ustvari trebala biti. Mogućnosti primjene zelene javne nabave vrlo su široke, sadrži 21 kategoriju proizvoda i usluga, no iz nekog razloga se ne upotrebljava. To možemo pridodati činjenici da je zelena javna nabava nov pojam u ekonomiji te joj kao i svim novim idejama treba dati vremena. Također, zaposlenici nisu upoznati s takvim načinom poslovanja te se stoga zaposlenike treba obučiti, bilo da se radi o zaposlenicima koji izdaju natječaj ili o onima koji izvode radove/usluge. Europska Unija je ta koja svojim strategijama i akcijama potiče kupnju „zelenih“ proizvoda i usluga, a državne uprave i javno-privatni sektori su ti koji bi trebali implementirati „zeleno“ u svoje poslovanje.

Iz zelene javne nabave proizlaze mnoge koristi poput očuvanja okoliša, regionalni razvoj i stvaranje novih radnih mjesta, poboljšanje kvalitete zdravlja i života, financijska ušteda, poboljšanje imidža i stvaranje bolje slike u očima potrošača. Također, treba poticati i privatni sektor na primjenu održivog razvoja.

Iz navedenih primjera može se uočiti koliku je promjenu donijela upotreba „zelenog“ i koje su ekonomske uštede dužom upotrebom tih proizvoda i usluga. Smatram da bi se trebao uvesti „zeleni“ dio u svaki ugovor javne nabave zbog sve veće upotrebe umjetnih materijala u proizvodnji te zbog utjecaja čovjeka na okoliš i njegovim ne zbrinjavanjem otpada pri iskorištenju proizvoda/usluga.

Lako je uočljivo da Hrvatska zaostaje za ostalim zemljama Europske Unije no to se može promijeniti.

Upotrebom zelene javne nabave javni i privatni sektori u budućnosti će se lakše prilagoditi narednim ekološkim, političkim i ekonomskim promjenama na tržištu.

Literatura

1. Belveal construction, (https://www.belvealconstruction.com/energy-star/105/)(preuzeto 20.srpnja 2019.)

2. Europska Komisija, službena stranica, GPP Good Practice (https://ec.europa.eu/environment/gpp/case_group_en.htm) (pristupljeno 20. kolovoza 2019.)

3. Europska Komisija, službena stranica, (http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm(pristupljeno 21. srpnja 2019.)

4. Ferišak, Vilim: Nabava:Politika-strategija-organizacija-menadžment, vlastito izdanje, Zagreb, 2002.

5. GPP In practice: Issue no.43, 2014 (https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue43_Case_Study90_Barcelona.pdf) (pristupljeno 20. kolovoza 2019.)

6. GPP In practice: Issue no. 62 June 2016

(https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue62_Case_Study_125_Croatia_Post_e-bikes.pdf) (pristupljeno 20.kolovoza 2019.)

7. GPP In practice, Issue no. 70 April 2017

(https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/news_alert/Issue70_Case_Study_140_Ghent.pdf) (pristupljeno 20. kolovoza 2019.)

8. Hotel-green.info, (https://hr.hotel-green.info/351-finnish-quality-how-to-understand-the-signs-on-the-pa.html) (pristupljeno 21. srpnja 2019.)

9. IUS-INFO, Priručnik javne nabave za naručitelje, (http://www.iusinfo.hr/UsefulDocs/Content.aspx?SOPI=DDHR20100315N3)(pristupljeno 10.srpnja 2019.)

10. Javna-nabava.info (https://javna-nabava.info/gdje-i-kako-primjenjivati-zelenu-javnu-nabavu/) (pristupljeno 18. srpnja 2019.)

11. Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Zelena javna nabava (brošura RH) (pdf) (https://mzoe.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug-4925/klima/odrziva-proizvodnja-i-potrosnja/zelena-javna-nabava-1958/1958)(pristupljeno 14. srpnja 2019.)

12. NN 120/2016 (21.12.2016.), Zakon o javnoj nabavi HRVATSKI SABOR (https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2016_12_120_2607.html)(pristupljeno) (9. srpnja 2019.)

13. Zelena javna nabava, (www.zelenanabava.hr)(pristupljeno 10. srpnja 2019.)

Popis slika

Slika br.1 Oznaka za ekološku izvrsnost 10
Slika br.2 Oznaka za proizvode od papira 10
Slika br.3 Energy star 11
Slika br.4. Austrijska eko-oznaka 11
Slika br.5. Green Seal 12
Slika br. 6 Poštar Hrvatske pošte na e-biciklu 17
Slika br.7 Broj zelenih ugovora u ukupnom broju ugovora javne nabave 21